

Marjo Kestilä

10.6.2015

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto

Lausuntopyyntö OM 1/41/2011, OM018:00/2011 25.5.2015

Isyyslain uudistamiseen liittyvät valtioneuvoston asetukset

1. Valtioneuvoston asetus eräistä toimenpiteistä ja asiakirjoista isyysasioissa

Asetus eräistä toimenpiteistä ja asiakirjoista isyysasioissa tuo eri toimijoiden käytännön työhön tärkeää lisätietoa edesauttaen isyyden selvittämiseen liittyvien prosessien yhdenmukaista hoitamista isyyslain 11/2015 tullessa voimaan 1.1.2016. Asetuksen sisältö on huolellisesti valmisteltu, ja 1 § ja 2 § ohjaavat selkeästi maistraatin ilmoitusvelvollisuutta.

Pykälän 3 säädökset henkilöllisyyden toteamiseksi hyväksyttävistä asiakirjoista auttavat kaikkia isyyden selvittämisessä mukana olevia toimijoita ja ovat merkittävä parannus nykytilanteeseen, jossa henkilöllisyystodistukseksi tarjotaan mitä moninaisimpia asiakirjoja ja todistuksia, joista osa ei perustu mihinkään todelliseen henkilöllisyyden todentamiseen. THL katsoo, että 3 §:ssä esitettyjen henkilöllisyystodistusten ja muun luotettavan asiakirjanäytön lisäksi olisi kuitenkin vielä tarpeen ohjeistaa isyyden selvittämisen toimijoita siitä, mitä isyyslain 21 §:ssä tarkoitetaan, kun henkilöllisyyden toteaminen sallitaan henkilöllisyystodistuksen lisäksi myös "muulla tähän verrattavalla, luotettavalla tavalla" eli tilanteissa, joissa asianosaisella ei ole käytössään asetuksen 3 §:ssä esitettyjä hyväksyttäviä asiakirjoja. Tämä mahdollistaisi yhtenäisen toimintamallin ajatellen tilannetta, jossa lastenvalvojan tulee päättää, onko tarpeen tilata oikeusgeneettinen isyystutkimus sen vuoksi, että äidin tai mahdollisen isän henkilöllisyyttä ei voida todentaa luotettavasti, eikä isyyttä voida vahvistaa ilman oikeusgeneettisen isyystutkimuksen suorittamista (isyyslaki 26 § 2 momentti).

2. Valtioneuvoston asetus oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta ja lääketieteellisestä selvityksestä

Oikeusgeneettisen isyystutkimuksen prosessi muuttuu merkittävästi 1.1.2016, kun tutkimusta varten tarvittavat näytteet voidaan ottaa lastenvalvojan tai Suomen edustuston virkamiehen valvonnassa. Tuomioistuinten määräämiin tutkimuksiin näytteet otetaan edelleen terveydenhuollon toimintayksikössä, mutta toimenpiteen saa jatkossa suorittaa terveydenhuollon ammattilainen, eikä toimenpiteeseen tarvitse osallistua lääkärin kuten tällä hetkellä. Asetuksen 1 § ja 2 § säädökset tuovat toimijoille hyödyllistä lisätietoa toimintaprosesseihin.

Isyyslain 26 § 2 momentin säädös isyyden vahvistamisesta maistraatissa sen jälkeen, kun isyyden selvittäminen ja oikeusgeneettinen isyystutkimus osoittavat tutkitun miehen olevan isä on erittäin hyvä parannus nykytilanteeseen. Mutta kuten edellä todetaan, on tarpeen selkeyttää vielä toimijoille, mitkä ovat "muut tähän

www.thl.fi

Marjo Kestilä

10.6.2015

verrattavat, luotettavat tavat" henkilöllisyyden todentamisessa virallisen asiakirjanäytön lisäksi, jotta toimintamalli olisi yhteinen kaikkien toimijoiden kesken.

Pykälässä 4 säädettävän oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annettavan lausunnon sisällöstä puuttuu tietoa siitä, miten tutkittavien henkilöllisyydet on todettu. Tämä on olennainen tieto lausunnossa, joten se tulee lisätä sisältövaatimukseen. THL:n näkemyksen mukaan lausunnon sisältöön kirjatut asiat kattavat muutoin kaiken tarpeellisen informaation.

Pykälän 5 lausunto muiden sukulaisten tutkimisesta äidin tai mahdollisen isän sijaan oikeusgeneettisessä isyystutkimuksessa ohjeistaa selkeästi lausunnon sisällön. On syytä huomata, että kohtaan 6 liittyen tutkimuksen tekijä joutuu käytännössä aina antamaan arvion, että tutkimuksessa voi tulla ilmi tutkittavien syntyperää koskevia seikkoja.

Pykälässä 7 säädetään lastenvalvojan velvollisuudesta antaa 5 § mukainen lausunto tiedoksi tutkittavalle tai hänen edustajalleen. THL pyytää huomioimaan, että oikeampi sanamuoto voisi olla "mahdolliselle tutkittavalle", koska oikeusgeneettisessä isyystutkimuksessa äidin tai mahdollisen isän sijaan tutkittavan sukulaisen ei ole pitänyt päättää tutkimukseen osallistumisesta ennen kuin hän on saanut tutkimuksen tekijän lausunnon. THL näkee, että toimintamalleja selkeyttäisi, mikäli tähän yhteyteen lisättäisiin säädös siitä, että tutkittavaksi ehdotettu tai hänen laillinen edustajansa päättää tutkimukseen osallistumisesta sen jälkeen, kun hän on saanut 5 § mukaisen lausunnon. Tämän johdosta asetuksen 11 §:ään on tarpeen lisätä "sukulaisen suostumus oikeusgeneettiseen isyystutkimukseen", mikäli hän saatuaan tiedon kyseisen lausunnon sisällöstä suostuu tutkittavaksi. Tällä hetkellä suostumuksen kirjaamiselle on hyvin vaihtelevat käytännöt.

THL katsoo, että 7 § koskien voisi olla hyödyllistä lisätä vielä tieto myös siitä, että isyyslain 10 § 2 momentin mukaan lastenvalvojan on viipymättä ilmoitettava oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tulos (asetuksen 4 § lausunto) tutkituille - myös miehelle, joka on saanut tutkimuksessa poissuljentatuloksen. Tässä on hyvin vaihtelevia käytäntöjä, joiden yhtenäistämistä pyritään ohjaamaan jatkossa myös isyyden selvittämiseen liittyen lomakkeiden avulla.

Pääjohtaja

Juhani Eskola

Tutkimuspäällikkö

Marjo Kestilä